

Horizontaal toezicht

De fiscus introduceert een nieuwe werkwijze: bedrijven mogen voortaan zichzelf controleren. De inspecteur kan achterover leunen.

Middenin een crisis waarbij zelfs de banken elkaar niet meer vertrouwen, slaat de fiscus een nieuwe weg in: fiscaal toezicht op basis van vertrouwen. Het kan niet op; de belastinginspecteur wil graag op vertrouwensbasis omgaan met multinationals, provincies, belastingadviseurs en burgers. Ook al hebben die stuk voor stuk een reputatie dat ze de belastinginspecteur best een loer kunnen draaien als ze de kans krijgen. De Belastingdienst laat zich daardoor niet ontmoedigen. Hij lift op een slimme manier mee op het vertrouwensvacuüm dat ontstond nadat bedrijfsfraudes en ondoorzichtige pakketten met hypotheekbedrijven naar de afgrond dreven.

Die schandalen hebben – net wat minder dramatisch – een evenknie in de fiscaliteit. Buitenlandse dochters van Nederlandse bedrijven kunnen sjoemelen met aftrekposten en belastingaangiften om de winst na belasting kunstmatig of tijdelijk te verhogen. Die winst na belastingheffing bepaalt namelijk de hoogte van de bonus voor de topmanagers. De eigen belastingafdelingen van multinationals kunnen verstrikt raken in de fiscale risico's bij hun buitenlandse vestigingen. Als zij er al niet uitkomen, dan heeft de belastinginspecteur helemaal een probleem. De fiscus komt dan met jaren voortslepende onderzoeken in de boekhouding van het bedrijf. Dat kan verlamdend werken. Jarenlang kan een naheffing van soms honderden miljoenen euro's in de lucht hangen.

In reactie daarop sloegen sommige fiscalisten bij bedrijven, de Belastingdienst en advieskantoren de handen ineen. Ze ontwikkelden een typisch polderconcept, uniek in de wereld: horizontaal toezicht. Controleer uzelf. Het bedrijf ontwikkelt een eigen controlesysteem dat de bedrijfsfiscalist zicht geeft op de fiscale risico's die het concern waar ook ter wereld loopt. Dit complexe 'tax control framework' is in de eerste plaats voor het bedrijf bedoeld. Maar het wordt vooraf doorgesproken met de belastinginspecteur. Die zegt waarop hij wil letten en hoe hij dat wil controleren. Als het bedrijf die controlepunten in het eigen systeem inbouwt, is de fiscus bereid blindelings op de bedrijfsgegevens te vertrouwen.

Dat heeft veel voordelen. De belastinginspecteur kan rustig achterover zitten; het bedrijf contro-

leert zichzelf. De belastingbetaler heeft nog grotere voordelen. Zijn aangifte is zijn aanslag. Hij heeft meteen zekerheid. De inspecteur belooft snel en open te werken. Als er bijvoorbeeld een fusie aankomt, praat hij van meet af aan mee. Alle partijen kunnen dan rekening houden met het standpunt van de Belastingdienst.

Wat begon bij multinationals, verspreidt zich. Afgelopen donderdag was Noord-Brabant de voorloper onder de provincies bij de overstap op horizontaal toezicht. De Brabantse gedeputeerde en oud-belastinginspecteur Thoon Essed (Financiën, CDA) typeerde zijn organisatie fiscaal als een zeer grote onderneming.

Door met de fiscus één controlestelsel op te zetten, besparen beide overheidsinstellingen geld en tijd. Waarom zouden provincieambtenaren voor eigen gebruik allerhande cijfers verzamelen terwijl dat werk jaren later opnieuw moet worden gedaan omdat de belastinginspecteur net wat andere cijfers aangeleverd wil krijgen?

Het is zo logisch dat het vreemd is dat andere provincies nog op de ouderwetse, confronterende manier met de fiscus omgaan.

Inmiddels zijn er zelfs ketens van kleine accountantskantoren die hun boekhoudstelsel op de controle-eisen van de fiscus hebben afgestemd. Eigenlijk zijn ze de voorpost van de inspecteur. Daarmee slepen ze voor hun klanten de voordelen van het horizontaal toezicht binnen.

De pionierende kantoorcombinatie bij het invoeren van horizontaal toezicht was SRA (samenwerkende registeraccountants); vorige maand volgde Nexia. Die kantoorketen is de eerste waar (kleine) ondernemers desgewenst alle grote belastingen onder het horizontaal toezicht kunnen laten vallen.

Ook tegenover de burgers die hun aangifte moeten invullen, wil de fiscus meer openheid. Hij laat zien welke gegevens al in de belastingcomputers staan. Met wat veel fantasie noemt de fiscus dat een 'vooringevulde aangifte'. Vanaf 1 maart kan men met de elektronische identificatie DigiD, bij de fiscus onder meer de geregistreerde loon- of pensioenbedragen opvragen, evenals de WOZ-waarde van het eigen huis. Na controle kunnen die cijfers met één druk op de knop worden overgebracht naar de elektronische aangifte. Voor de particulier is dat het eerste voorzichtige teken van de nieuwe stijl van de Belastingdienst.

AERTJAN GROTENHUIS

Video-interview op www.nrc.nl/geld